

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ Nar. Pal.

Predplata s poštarinom stoji 25 for., a seljaka samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljaka 50 novči za pol godinu. Izvan Carvine više poštarina. Gdje se najlađe najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novči na godinu svakomu. Novel se šalju kroz poštaricu *Messagerico* ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Ako List prima i drž, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Uvala, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Pisma se šalju platjeno poštarinom. Vjesti, dopisi i drugi apisi Stampaju se ili u celosti ili u izvadiku, naime prema svojoj vrijednosti i namjeru otoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavu. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 25 novči, svaki redak. Oglasi od 8 redakih stoje 60 novči, a svaki redak svušta 25 novčića; il u slučaju opelovanja po što se pogode oglašnik i odpravničtvo. Dopisi se nevrnuđu. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvsnrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listnice*.

Umoljavamo onu gospodu predbrojnika, koji još nisu svoje predplate za tekuću godinu namirili, da to odmah učine, jer bi bila već doba.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 30. listopada 1881.

Dne 27. tek. otvorila se u Beču obostrano Delegacije, a 29. poklonilo se njeg. volič. Caru, koji je u svom topri-godnom govoru medju ostalimi stvarmi izjavio, da se naša carovina nahodi u najboljem sporazumljenju sa svimi ostali-mi državama, a i svjetskomu obćenitomu miru da od nikoje strane neprijeti nikakva pogibolj.

Znani političar Schmerling, što bude izabran predsjednikom ovostrano Dele-gacije, u svom je govoru spomenuo i Bosnu tđ priznao, da se tamo doli nisu još duhovi ni najmanje umirili; ali mu nije ni na kraj pamoti palo, da reče, da se i neće, dokle se god bude nastojalo, nabiti ono zemlje na njomačko-magjarsko kopito, koje u ničemu neodgovara obi-čajem onuz slavenskog plemena. U skrajnoj nuždi poslali su tamo i znatoga pravoznanca, dalmatina Lapanu, najbrže i neslutec, da u Bosni vriedi više srdca, nego li i najobseznije znanstvo, i umnu okrotnost. Komu srdca nobije po bitu onog naroda, hoće svašta slušati, ali neće uspieti nego će morati i danas dvadeset godinaš činiti iste eksperimente iliti pokušaje. U tom je govoru Schmer-ling kao ukorio i natražnjačku politiku

Bismarkovu, najbrže da priduš i oboža-vanje pruskih institucijah kod nekih austrijskih Njemaca; prigovorio mu i progonojnje Židovah, da im se prikupi što jače u Austriji, gdje se njomačka provlada bez Židovsko pomoći nemože ni pomisliti. Ali donokle je ipak priznao, da su Židovi najviše krivi propadanju ovropejskog blagostanja, ali dodā da se jih u Austriji nije što bojati, jer da im shodni zakoni toboža ruklo vežu. Istina, Schmerling nije izustio ni ovih ni ovak-vih riečih, ali to je ipak jezgra iliti nu-tarnje znamenovanje njegova umjetnog govora.

Prih danah nastajućog mjeseca hoće se otvoriti i carov. vieće. Ona vjest da misli odstupati Tanfko sa svojimi mi-nistarstvom nije bila istinita. Čovjeku je nekako teško, kad mora slušati, gdje se bar svake drugo il treće godine mje-njaju ministarstva, zato smo i mi zabi-lježili onu vjest, dali oduha svojomu no-godovanju, ali tim nismo htjeli toboža reći, da si neznamo želiti i boljega i odvažnijega ministarstva od Tanfjeova. Jer na koncu konca, u čem smo mi na-prodovali u ove dvie godine, odakod on gospodari? U ničemu. Naše su pučke škole da spomenomo samo škole i sud-talijanske kao i prije. Naši profesori odla-guju se iz zavodah, gdje bi mogli našoj mladeži koristiti; naši uredi i sudovi pišu kao i prije samo talijanski il njomučki. Radi čoga smo se dakle Tanf-fojovu ministarstvu bili najviše nara-dovali, u tom smo se sve dosada na-jače provarili.

Mi pišemo u Trstu, a o Trstu ni-kad ni rieči. To činimo zato, da nam

se nereče, da se širimo gdje nismo nikli. Danas hoćemo, da učinimo malu iznimku, javljajuć našim čitateljom, da se za do-jduću godinu pripravlja u Tratu obrtnička izložba iz svih austrijskih pokrajinah, da so na taj način proslavi uspomena onog dana, kad se prije pet sto godinaš grad Trst sa okolikom dao svojevolyjno pod okriju jasno vladajuće kuće.

Ta izložba ima još i drugu namenu, a naime, da razčama i oživi trščansku trgovinu, koja očovidno propada jedno što je vlada zanemarila Trščano, a drugo što su Trščani zanem-rili sebo. Vlada je zakasnila sa žn-lježnicami, a Trščani sa razborom, od-važnošću i poštovanjem. Kad bi vlada i Trščani zajedno htjeli, ali tvrdo i neo-doljivo, još bi se dalo sve popraviti.

Akoprom je s drugo strane jasno, da se trgovina pomiče prema Izolku, pa ako so danas Trst boji Riecko, sutra će so Riecka Spljeta u Dalmaciji, a prieko-sutra Spljet Soluna u Macedoniji. Ta izložba rad raznih razlogah neido svim Trščanom po čudi. Jedni još se opiru nad jednih, a drugi rad drugih politič-nih težnjah, a jedni i drugi zabašuruju, pravi uzrok, voleć, da će mnogo stojati, a ništa koristiti, pak da bi onaj novac bilo mnogo pametnije na što koristnije potrošiti. Tako misli ponajprije neod-visna talijanska stranka u gradskom zastupstvu, koja je jednodušno glaso-vala proti svakoj podpori od strane grada u tu svrhu, akoprom je ipak ostala u manjini, al u vooma uglednoj, jer su uzanj pristali obični pučki slušaoci, odobravajući bukom i vikom govore iz-ložbenih protivnikah. Dakle izložba će

svakako biti, ali o njezinu političkom značenovanju ni govora, a trščanskoj će trgovini toliko koristiti, koliko bude sreća htjela, osim ono nešto, što se bude tom prigodom potrošilo i potegnulo.

U svjetskoj politici zauzima prvo i najvažnije mjesto događaj što se tali-janski kralj i kraljica od 27. tek. na-hode u Beču, kamo su došli, da posiete naš carski dvor, tđ sklope s našom carovinom što jače i krepče prijateljstvo, imajuće koristiti ponajviše kraljevskoj obitelji, koja da se boji od sveudilj rastuće republikanske stranke. Za uzdarje tog prijateljstva da se Italija obvezuje, da neće više trpiti irredentskog lju-dovanja, a s drugo strane da će Soluna, kad bude Austrija krenula put Soluna. Sutra, u ponadpoljak, da će se naši vi-soki talijanski gosti vratiti opet u do-movinu.

U Njemačkoj se uprav vrše izbori, koje neidu ni najmanje po volji Bismarku, jer je dosad njegova stranka u velikoj manjini, dočim se središće, gdje sjede i njemački katolici, održalo i znatno povećalo. Što udara najviše u oči, jest to, da se dosad pedeset hiljadah izbor-nikah izjavilo svojim izbori proti Žido-vah, što je vooma zabrinulo i naš Židove u Beču. Sav je svet znatiželjan viditi, kako će se Bismark vladati proti tomu novomu parlamentu.

Prošlih danah otvorio se u Parizu i francuski parlament, koji je izabrao Gambettu svojim prvomionim predsjed-nikom, a to zato jer Gambetta misli stupiti kasnije u ministarstvo. U Africi kao da ide Francezom malo bolje, ali opet u nedobu, jer da se Bismark izjavio,

Podlistak.

Žitje svetih Cirila i Metoda, slavjanskih apostolah.

V.

Istrane dragi! sam se možeš osvjedočiti svakim danom, koliko trpe u tvojoj zemlji naredni tvoji kolovodje, samo radi toga jer te vole, jer žele da se jednoč osviestiš. Protivnici njihov i tvoji proglašuju ih buntovnicima i smutljivcima ako se kadšto na tvoju obranu usmie dignuti svoj pošteni glas. Crne ih i proganjaju svakom prigodom a njihove pla-menite kreposti i čine proglašuju bezakonjem i griehotami. Sve ovo čine oni samo radi toga da te od njih omrane, da te mogu lakše i unapriet tlačiti. Tako po prilici i još gore dogodilo se i nesretnom Rastislavu. U Reznu gradu sudilo mu se, Njemački sudje imali su obraz osviditi ga na smrt samo stoga što je ljubio svoj narod, zaui se trudio, da ga oslobodi od ljutoga sužanjstva! — Ljudevit se bojao izvršiti ovu osudu al ju nevaljanost ovaj promjeni u još okrutniju. Naredi nalme da se Rastislavu od izvadilo i da se baci u tammicu u kojoj je i umro.

Evo, prijatelju dragi, što učini čovjek koji nezna obuzdati svoje poklepe i strasti! Evo, takve i druge možda gore zločine počinu čov-jok, komu su strasti pamet zaslopile i srce pokrvarile. Čuvaj se, prijatelju dragi, lakomosti, slavohlepija i crnog izdajstva!

Dok su ovako stajale stvari u Moravskoj nije mogao Metod onamo. Ostao je u Rimu al ipak za kratko vrijeme. Poznati knez Kocel koji je vladao u dolnoj Panoniji i biova u gradu Salavaru znao je za namisao Rastislav-jevu te ju gledao sada on ostviril. Odpremi poslanike u Rim i zamoli svetoga Ota, da mu pošlje Metoda kao episkopa, da njegove krišćane u svetoj vjeri utvrdi. Papa Hadrian II rada se odavao prošnji Kocelo-voj i mu pošlje su preporučeni pismom sv. Metoda i nekoje njegove učenika redjene u svećenke god 869. U pismu je bapa odobra-vao njegovo i pokojnoga mu brata djelo te mu izrično dopustilo da u slavjanskom jeziku ne samo propovjeda nego i svetu službu služi. Metodu bijaše naznačen kao područje Pano-nija i Moravska al bez određene stolice i samostalna redovita pravomoćja. Ondješnjim Slavjanom bila je pak potrebna samostalna metropolija kako je već spomenuto, ako su htjeli biti slobodni od upliva solnogradske i pasavaskih episkopah. Radi toga nalazimo već sljedećega ljeta 870 opat Metoda u Rimu da podastere molbu kneza Kocela u Rimu da vjernih du bi ga uzvisio na stoliću sv. An-dronika koji bijaše negda episkopom sriem-skim a metropolitom panonskim.

Panonska legenda nam o tom sljedeće priča: — „Kocel odpremi poslanike u Rim sv. Ota i ga zamoli da mu pošlje sv. Metoda“ — na što mu bapa odgovori: — „ne šaljem ga samo tebi nego i svim tamošnjim pokrajina-m, kao učitelja od Bga i sv. stolice Petrove, kao prvoga episkopa i kjučara nobesoga.“ —

Rim je molbu Kocelovu rada uslišao radi velike koristi, koja se pružala crkvi. Upravu u ono vrijeme šiflo se pram zapadu ruzkolnički duh iz Carigrada. Uzpostavom nove panonsko-moravske metropolije imalo se zapriječiti prodiranje lažne nauke Foceljeve. Episkopom na solnogradskom i pasavaskom nije ovo bilo po volji al nisu mogli ništa proti Rimu, jer se ovaj pozivao na svoje stare pravice na Panonsku metropoliju spomenute još u IV stoljeću.

Metodova djelatnost u Panoniji bila je velika. Njegov učenik Klemente bugarski priča da je Metod poučavao i učeršćivao u sv. vjeri ne samo Kocela već i bugarskog kneza Borisa. Kod Kocela bio je vooma dobro vidjan, jer je slavjanski jezikom propovjedao i sv. Misu služio. Neki njemački nadduhovnik Rihbaldo, koji je do onda u Kocelovu kneževini propo-vjedao i obavljao službu Božu, videći djelo-vanje Metodova i njegovo pošašanje nadepl-skovo poitje u Solnograd i javi sve ostalim episkopom njemačkim i svećensku.

— „Ovaj je Rihbaldo dražio bavarsko i pasavsko svećenstvo proti Metodu. Citamo naime da su solnogradski i pasavski episkopi nekolicke godinaš kasnije po smrti Hadria-novoj sastavili jednu tužbu na Metoda i ju poslalištri kralju Ljudevitu. U ovoj so tužbi navjadulo, da je Metod nametnik i novotar, da je porabom slavjanskoga jezika kod u propovjed i kod sv. mise omrazio kod puka one vjerdovjesticke, koji su do onda latinski jezik rabili, da je izpodrinuo Rihbalda, koj se toliko vremena već ondje trudio oko obraće-

nja onoga puka, al se zamučalo da je Metod poslan i potvrđen od samoga Pape. Ovakve su tužbe Ljudevitu dobro došle. On ih najbrže podastre rimskom papi Ivanu VIII, koji je po smrti Hadrianovoj sjeo na Petrovu stoliću. Ovaj je u svemu odobrio naredbe Hadrianove, branio je, kako čemo čuti, nadepiskopku čast Metodovu i zapovjedio preko jakinskoga episkopa Pavla Ljudevitu i njegovu siju Karlomanu, da ga u svemu slušaju i za nad-episkopa pripoznaju, nu porabu slavjanskoga jezika kod sv. mise tobože jedninstvo crkveno rušećega zabranil ljeta 873. Na ostvirmo za sada to i vratimo se na ljeto 870. Protivnici Metodovi videć da neima više Metodova zaštitnika Rastislava u Moravskoj, koj je onda sahnuo u tammici Bvarskoj, i znajuć da je Kocel preslab da obrani svojega miljenika ...

Nu neprijatelji Metodovi nisu time bili za-dovoljni. Oni su pošli dalje. Videći, da neima više Metodova zaštitnika Rastislava, koj je u ono vrijeme sahnuo lise: očinja vida u Bvarskoj tammici i znajuć da je Kocel preslab da obrani svojega miljenika, pozovu ga na sud komu je predsjedao sam nesretni Svetopuk od koga su se nadali sigurnoj pomoći. — Na sudu tužili su ga: „da učil u zemljah njiju i podvrženih“ na isto im Metod odvrati: da on sahnuo toga nehi učinio, kad bi znao da istinu govore „ali reče im, da u zemlje ne nasljedstvo Petrovo.“ — Al zasliepljeni pro-tivnici svi htjeli istinu ovu razumjeti ta pošto sve više na njega navuljavali pozivajuć se na stare pravice dobivene već od Karla Velikoga reče im otvoreno:

da su afrikanski događaji međunarodno europsko pitanje. Tim je Bismark pokazao zube Franceskoj, Italiji i Turskoj, koje su mislele na stvar samo među sobom riješiti. Engleskoj ide sve gore u Irskoj, pak će biti veliko čudo, ako tamo nebukne prije strahovita buna. Iz Rusije ništa nova, nego da se hoje još uvijek prevratnikah, i da se čine pripreme za krunisanje cara, koja da će biti u Moskvi dojučega proljetja.

Odziv članku

„Ribarenje u kvarnerskom zaljevu“.

Siromašno stanje primorskih žiteljah u obće, a napose u kršnom predjelu od Rieke do Senja, dotjeralo je do zdvojnosti tako, da nečujes drugo do žalostnog jalkikovanja nad nevoljom, koja prieti životnom obstanuku.

Obstojećoj ovdje nevolji uzrok je najviše: napredno svjetsko strojevno izumlje, negospodarstvenim načinom poluarane sumo, elementarne nepogode, koje godinu za godinom uništaju vinski proizvod.

Nu, za ono što elementarna nepogoda, što svjetsko napredno izumlje zatire ove krajeve, nikoga se lje radi toga skriviti nemože već tužno je, da se ondje nepomaže, gdje bi se moglo Gladni i potišteni smo i neimamo pomoćnikah. Tko je čitao u branilici hrvatskog narodnoga prava i poučnoj gospodarici »Naša sloga« br. 17 od dne 1. septembra o. g. članak pod naslovom »Ribarenje u kvarnerskom zaljevu«, upoznao je kakvom se nepravdom za nas napušta tuđnja tamaniti glavno vrielo probitka našega primorskog predjela. Čitateljom dvostranih žiteljah osobito onim, koji se ribolovu posvetiše, ponovio rečeni članak jado i boli srca; al jim ujedno probudio živa nadu, da će se već jednom tko zauzeti za tu stvar, to se već u tome dogovoriše izborni podastreti na zastupstvo dotične predstave. Sada da kažem koju, kako bi se moglo lakšim načinom i u kratko vrijeme ovaj kršni skorom opustošeni predjel na gospodarstvenu i obrtnu korist pretvoriti. Povrh ono staro zlo uprave sa državnimi i občinskimi sumami, pripomogao je k opustošenju i nemar samih kmetovah, jer se uvijek sjeklo prekomjerno vlastito drvlje, dok je došlo do toga, da pogotovu neima danas kmeta koji nebi bio usiljen kupovati si gorivo. Što više? Akoprem je ovdje blago podnabeje za uzgoj svakovrstnoga voća, ipak ga u

više krajevah skoro nema, dočim se u obće u svih vinogradih nalazi po koje divlje stablo »sedrak«, koje se može vlačonjom pretvoriti u »črešnju«, pa ipak se niti vlači niti koje drugo voće sadi. Po ovakvom nemanu neimaju usjevi potrebne vlage, a bura nemilo uvija i lomi svako rastje. Nješto sjemenja se je posijalo, nu nemila suša utamanila skoro sve. Bolje bi odsad bilo, da se za opredeljeni novac nabavi tri ili četirigodišnja murvena stabla.

Murvam upravo rek bi ovdje je prirodno zemljište, jer kolikogod se murval presadi toliko se jih uzgoji. Murve imaju jako duboko i široko ukorenjeno žilo, toga radi najbolje podnašaju silu vjetrova, i netrpe mnogo od suše te za 15 do 20 god. naraste murva veliko stablo. Murva dobro plodi, ima veliko lišće za obranu vjetrova, a napokom što jo najglavniji, lišćem se goje svilci. U mnogih predjelih počelo su se njejkogo djevojčico svakoga proleća baviti svilarstvom, to upravo ove godine zaslužile tim liepi groš.

Sadite dakle brižljivi gospodari murve, učiniti ćete tim svoju svotu dužnost, pa koliko nebi vi to će se vaši mladji osobito vaše hćeri podati svilarstvu, koje liepu korist donasha. Vlačite srdika i sadite ostalo voće, biti će vam odtud svestrana korist. Konačno upozoriti nam je nadležno oblasti, da svrta veću pozornost na gospodarstvenu potrebu naroda, a poznato je, da se gospodarstvo promiče i naprieduju jedino uplivom dobro vladajućeg gospodarstvenostrukte. Iz gospodarstveno povjesti doznajamo kako je nekad pruska vlada silom natjerala svoje podanike na sadjenje krumpira, dok nije narod sam svoju probit upoznao. A i nam je još u pameti Bachova vlada, kad je bila izdana naredba, da je svaki momak kad se spremao ženiti, morao nasaditi prije 6 stabalah kojegod vrsti voća. U primorju su se u toj sgodi najviše murve sadilo. Odpala srećom Bahova absolutna vladavina, a nesrećom za nas odplna i dužnost pomouću naredbe. Pomislimo malko, koliko hiljadah murvenih stabalah bismo bili dosad u primorju uzgojili i koliko bi danas vrijednost imalo? Nebi dakle i sad probitačno bilo štogod takvoga narediti?

DOPISI.

Sv. Vincenti, mjeseca oktobra.
Negdje prolećem bijah nešto napisao u cijenju »Našu Slogu« o tužnom

svietu. Pak što hasni nevoljanu ako ga kadšto nestigne pedepa čovječnj? Jeli moždi tim utekao i pravdi Božjoj? Nipošto! Ljudem može uteći al Bogu neće. — I crno izdajstvo Svetopukovo nije moglo nekaknjeno ostati. Citaj, Istrane dragi dolje i čudi se sudovom Božjim!

Njemačka vladeta, počto su utamanili Rastislava i Metoda odlučili su izpuniti svoje lakone namjere ali tu bija im Svetopuk na putu. Poznali su njegovo vladohopje, koje bijaše uzrokom da jo sbacilo dobroga Rastislava sa prijestola, a njegovo ponašanje po utamanjenju Rastislavljuvu postu im sumnjivo: on im omrzne, toga radi iznenada ga uhvate i kao zarobljenika oduvatu i njega u daleku Bavariku. Svetopuk je mnogo patio al mu patnja ova dobro dorje jer mu otvori oč. U najgadnjem obliku stupi mu pred dušu izdajnički čin što ga je izveo na Rastislavu, od tuga mu srce puzalo, kad je vidio, da se njemački grofovi bane u Moravskoj, koji njegovo samostalnost i slobodi stečenog cijenom krvl grof kopaju a u sreću zabeleho ga kad je pomislio da je on najviše svemu tomu kriv. Što će sada nesretni Svetopuk? Kako popravit ovo veliko zlo? Osvetom uzkipie mu grudi, osvetom hoće da popravi barem nekoliko ono zlo koje je nanio svojoj krvli, svojemu narodu.

Hrabri Moravljani vidiči što prave Niemci sa njihovimi knezi, svi listom sgrabe za oružje. Moravljani Slavomir svećenik iz kneževske krvl postavi se vojini na čelo. Opet bukne rat, strašniji od svih prijašnjih. Niemci

i žalostnom stanju ovog našega puka, što živi razpršen po selih na polju. Dakle čudno se čini pomisliti kako dan današnji svjetom vlada narodnje odušavljanje te kako se skrbi, da narod dodje do svoje sviesti; nu ovdje se za slične stvari nitko nebrine. Ovaj puk živi još posve u svojem primitivnom stanju. Da malo prikažem njegovo življenje, mišljenje, nošnju, poljodolstvo, stočarstvo, u obće njegovo običaje i njegovo ponašanje, uvjerit se mora svijet da je ovaj kraj najzapušteniji od sve naše Istre. Življenje njegovo je prosto kako je u obće prosto svakoga kmeta, jer ovdje nema u blizini ni mora ni gradovah. Njegova nošnja prostija nemože da je, mužkarci sa dva kusa suknja su odjeveni od pete do glave, t. j. benevroke i kroat, za obuću služe opanci, postoli su riedkost. Ženska s jednim kusom suknja je zadovoljna, i to je goran s rukavi ušivem kako sobnjača (veste da camera), na glavi kus konopljenoga platna, a na nogah opanci ili otvoreni postoli. Poljodolstvo se obavlja u obće kako se je obavljalo u starom vijeku.

Lozu, koja bi mu najveću korist podala, vrlo slabo obraduju, s njom su se već u Istri mnogji ljudi obogatili, nu ovdje se jedva sada počeo sumpor rabiti; vino se pripravlja vajda još onako kako jo to činio otac Adam. Vino naše je izvrestno, jer ga trgovci skupo plaćaju. Voća nije skoro ništa. — Sije se najviše kukuruz, bieló žito, sirak, krumpir, kapus; ali slabo obdeljavana polja nedavaju dostatno hrane za ovaj puk. Ovdje još se nepozna kakvih modernih strojevah za poljodolstvo; voz, ralo, motika to je sve još na staru, jaram je tako prost, da kmet nepotrobuje nego sekire i svrda da ga učini. Da dodje samo praktični Englez, koji iz Amerike guan (gnoj od pticah) vozi i tursko krsi kupuje i melje za gnjojiti svoje polje, gotovo bi se prećudio! Stočarstva tako rekuc niti nema. Nije potrebito da kažem više u kakvom se žalostnom stanju nahodi ovaj žalostni puk! Nema potrebitoga vjeronauka, kamo li drugoga nauka, koji bi mogao poboljšati njegovo moralno i materijalno dobrostanje. Nebi bi bilo bolje poslati samo svećenika na mjesto toliko žandarmarije? — Mislim da bi na svaki način, jer bi više učinio s našim pukom dobar svećenik nego deset držarskih postajah. Svećenici mogli bi držati i škole, u njoj podučavati mladož, a vani uplivati na odrasle. Ako se ne uspije štogod kod mla-

deži naukom, kod odraslih zastalno se neće, jer poslovice kažu: Ako se ne nauči konja igrati dokle je mlad, kod staroga nije više vremena.

Na svršetku pitat ću još jedan put, čemu služi škola u gradu? Ako se nevaram, škola se u jednom mjestu nemože otvoriti ako nije najmanje 40 djece, da ju može pohađati. A gdje jo ovdje 40 djece, 25—28—30 mužkih i ženskih skupa. Naša ju djeca na nesreću nemogu pohađati, jer je talijanska, a i preko pol ure daleko smo od nje, zato nas i zakon na polazak nesili, nu svejedno moramo plaćati 18% poreza za nju? Dokle nam je odsudjeno da plaćamo i u gluposti robujemo! Deder, visoke oblasti, obratite svoj pogled na nas jadno u ovoj dubokoj tmini!

Podgrad, početkom oktobra.

Promotrimo li dobro položaj kotara i puk u njem stanujući to vidimo da u ovom kotaru u lipoj slogi živu Hrvati i Slovenci. Medjusobna ljubav čini, da ovdje nema nikakve političke stranke niti o takvoj tko sanja. Središte je Podgrad, gdje se nalazi i naša čitaonica, koja je u njeko doba liepo cvala te se jo nadati da će se opet svojo važnosti dovinuti. Još se siećamo krasnih veselich, gdje se je mužko i žensko veselilo, gdje se je razvijao naš društveni život. Čitaonica morala bi biti moralno i socijalno središte cieloga ovoga grada da neredom skoro cieloga kotara.

Na isti način dalo bi se ustrojiti takove čitaonice u Jelbanah i Materiji, gdje bi se bar nekoliko naobraženo občinstvo moglo uglediti i usavršiti svoje znanje i umeće. U Materiji, čujemo, bila bi nekolicina tomu sklona ali nesretna nesloga iliti bolje rekuc osobnost kriva je, da sami sobi škodimo to do ničesa nedolazimo.

Bolje bi bilo da u Podgradu njetko što pametna učini te da se zauzimlje za boljak svojega pučanstva a ostavi na stran ocunjivanje i osvada, što nikako nedolikuje njegovoj osobi; labko je bo svaku stvar kriticirati, nu valja nješto i pozitivnoga učiniti! Sloga i napredak, evo vam dva načela, kojih se imate latiti, želite li steći kakvo priznanje kod vašega puka.

Dajte se na rad, poduzeće mora uspjeti.

Iz srednje Istre mjeseka Oktobra.

Odkad je pazinskogj občini glavar g. Dr Constantini, to se vidi i čuje puno novih stvarih. Tako na primjer: globe se ili multaju obćinari, ako im nije u

— »Vidim da se iz vladohopnja i vaše lakomosti na stare međe episkopijah vaših oslanjate, to mi proti zakonom crkvenim propovjedanje rieči božje zabranjujete, pazite da se neoudite željezne gore razbijati koševitni čeli, jer bi vam mogao tako mozak izteći.«

— »Zlo to čeka Metoda, ako se nemaniš takova govora« odvrate mu razljućeni protivnici.

— »Nehojim se kazati istluu ni pred kraljima« nastavi Metod. Vi me navlaš napadate. Činite što vam drago, al znajte da nisam bolji od onih koji govore istinu izgubiše život.« Nemir i buka rasta je sve više. Sad će se umješiti objestni Svetopuk komu se prijetilo sa Metodom malko pošaliti to timo nemir stihati:

— »Ne mućite mojava Metoda, reče on; eno već se znojil kao pri peći!« — Svetac poprimi rieč i daje Svetopluku razumjeti da njegova opazka nije bila na pravom mjestu.

— »Glet vojvoda, protuži Metod mirno, ljudi su njeki jednom sretili mudraca te ga upitali: zašto se potiš? a on im u kratko odvrati: prostom sam se svjetlom prepisao.«

Ovo bje dosta. Na ove su ga rieči odmah ezvali te odveli i njega u Bavariku i bacili u tamnicu, u kojoj je čamio dvje godine i pol. Nu mučenik Metod nije ostao bez utjehe u tamnici. Bog ga je krepio i ljubio jo je trpio za istinu i kašnjo mu poslao osloboditelja, kako ćemo nasliko čuti.

Čuo si jamačno dragi Istrane, da nijedno nezakonje neostane bez kazne. Svaki grijeh mora biti kaznovan il na tem il na drugom

grunuše u Moravsku sa silnom vojskom, Moravljani im se oprieše al reč bi sa slabim uspjehom; jer je u kratko njemačka vojska naredila do Velegradu i ga oisjela. Lukavi Svetopuk prevari Niemca. Držedi se velikim protivnikom slavjaninim, izruče mu ovi jedan od diel vojske i ga pošlju na Moravljane. Sada nastu vrijeme da izvede svoju osvatu. Potajno dogovori se sa Moravljani i se snijma sjedini, iznaredi osvane sa moravskom vojskom pred Velegradom, skoči na Niemca te ih hametom potuče. Bitka ova bila je odlučna. Samostalnost Moravska opet bi izvojevann. U ovom se uhitu zaboravilo na nedjelj Svetopukova: on postu vladalac velikog moravsko-panoskoga kraljevstva i mu prihavi takovu slavu i veličnu, kakovu nije ni prije ni poslije imalo.

Prlje bi rećeno da Bog nije zapustio sv. Metodu u tamnici. Knez Kocel javio utamanjenju Metodovo u Rim i zmolio se. Otca da mu prihavi slobodu. Papa odmah piše njemačkim episkopom, koji se usudili utamaniti nedužnoga Metoda bez njegova znanja, i zantjevo pol oštom pedepsom, da ga poste iz tamnice, što su i oni, premda nerada, učinili. Kamo će sada Metod nego svomu drugomu Kocelu, u kojega ostane sve do njegove smrti. U Moravsku povratit se imi, puk položi oružje i zaželi opet vidjeti i čuti dobroga Metoda. Ovaj dodje i Svetopuk primi ga u svoju kuću. Metod ga opet občinski pokarao, jer ga bito prije i interdikcion kaznio, dozvaio u pamet njegova crna djela i ga poticao na pokajanje. Moramo reći da je Svetopuk slušao svetoga Metoda i da se je popravio, jer inače nemo-

žamo tumačiti si, kako bi sv. Metod mogao ostati u njegovu dvoru, ovaj Metod koj je iz dna duše mrzio na svako laskanje i oduravno gudio pretvaranje.

U ovo vrijeme spah i pokrštenje českoga k neza Borivoja i njegova žena Ljudmilde. Evo kako se ova dogodili: Svetopuk najme je znao dobro da Niemec neće mirovati, zato se on ogledno na susjedne slavjanske knezove nročito iz českoga i druga sjeverne Slavjane. Da bude savez za Borivojem još evršči, oženi se Svetopuk sestrom Borivojevom Ljudmildom koji sigurno sv. Metod i pokrsti. Borivoj horaveč dulje vremena kod Svetopuka, spoznao se naukom evanjelskim i vidio liepa krieposti pokrštenih Moravljanih — on žaneli tukodjer sv. krst i ljeta 874 primi ga od sv. Metoda na Velegradu. — Borivoj vrativ se u Česku dovede sa sobom manoge učelne Metodove, koji počese onuda navješćivati nauk istakrovst i ovo Ljudmilda sa mnogiml Anvjimki dala se krstiti. Dapačo neki hoće da je kašnjo i sam sv. Metod onamo došao i u samom Pragu propovjedao. Evo tako mogu reći Česli da je svjetlost sv. vjere u podpirom sjaju sinula istom dolazkom sv. Metoda, a tim se ipak netaji da je i prije po njemačkih propovjednicah sv. vjera bila navješćivana al sa veoma malim uspjehom, jer za franackim i bavariskim svećenikom, stupala je obično njemačka vojska, pak gdje bi oni posadili križ, umah bi ova udarila mač a za njim sledili su daniel, desetine i druga plaćila jednom rieču: siladilo jo ljuto robitvo.

(Dalje sledi).

redu gnojista, globe se, ako im blago upadne u škodu to ih čuvar prijavi; globe se ako gdje za koji dan zapreme kamenjem, gredami... komad obćinskoga zemljišta... Ruše se stare kuće radi tobožnje pogibelji, koja prieti stanovnicima. Prijeti se globom, ako ih tko ne razruši. Tako je bio poslat godinu godine taj glavlar zaričkomu kapelanu dekret (Cuje!) da ima u opredjeljeno vrijeme na svoj trošak ili prezidati kuću kapelansku ili ju razrušiti, drugčije, da će ju on činiti na trošak kapelanov razrušiti, — premda je znao ili barem morao znati, da su se bili obvezali obćinari zarički još negdje g. 1844. da će uzdržavati rečenu kuću u redu i da će ju popravljati, kad bude trebalo. — Kad se je bio potužio prošle godine kapelan pičanski, što mu je obćina smjestila pod njim u kući nekoga prosjaka, koji mu je u prkos ložio pod njim takove stvari, da nije mogao kapelan stanovati u kući, vratila mu se tužba natrag, jer da se jezik hrvatski*) nerazumije u obćinskom uredu, i pustilo se prosjaka neka mu i nadalje prkosi. A zatim drugi put, je je razumio jer je tobože u njoj bilo uvriode za obćinsku upravu, to ju predao sudu u ruku.

Spomenuti glavlar kao zastupnik, predlagao je prošle godine u porečkoj sabornici, neka se ustroje u Istri škole po narodnosti, al ipak vidimo i znamo, da gleda mekim okom hrvatske učitelje i da se protivi hrvatskim školam. Kako se to slaže?

Ljetos rogoborio je on u visokoj sabornici proti našim narodnim profesorom, nastojao ih odstraniti iz Pazina, a da se napred ništa nezodna, što on i njegovu drugovu rade. Nijoli mogao podignuti svoj glas i proti onim, koji su bili razvesili po Pazimu njekakve zastavice i proti onim, koji su vikali u Karojbi? Ali on nemari za takove trice. Njemu lobdi u glavi sada ponajviše ova misao: izbiti popom iz glave onu zlosretnu nakanu pisati hrvatski na obćinski urad! Stoga, da se pokazuje junak, vraća dopise plovanskih uredah pisane hrvatski natrag. On si misli: niti sada ili nikada, kasnije mogla bi moja zvezdica zapasti to izgubiti sav svoj sjaj. Ali tješće se, moj Doktor! Dok imaš uz bok fanto, oružniko, činovniko, vladu, ... još će se držati tvoja zvezdica, nu kad toga nebude, vaj, za uvijek će ti zapasti. To je, što ti ja želim! A to nije nikakovo zlo.

POUKA.

Konoha (podrum).

Vino nam je ređ bi jedini proizvod, kojega imamo za domaću potrebu dosta to nam ga još i za izvoz preostaje. Ali poprieko kakav nam je taj proizvod? Od groždja, koje je slašću i mirisom jednako francuzkomu a bolje od ugarskoga, mi pravimo kaplju, boja je gora od austrijske i ugarske — da ju ni ne spravjujemo s francuzkom. Ljudi vješt i izkusni pripisuju taj neugodan pojav našim zlim podrumom. S toga na će biti s gorega, da i opet progovorimo o tom, kakva ima biti pivnica. Opisujuć urođenje pivnice držimo se naputka slovenskoga vještaka gosp. Pričičića, kako ga je priobćio u organu primorskoga gospod. društva.

Gdje da se ima graditi pivnica, o tom je teško ustanoviti obćenito pravilo, jer ju svako najradije gradi uz ostala gospodarska zdanja. Da se pivnica gdje

god dalje od kuće gradi, to je nezdgodno i radi egognosti i radi gubitka vremena što nastaje, iduć gospodar za svakim pivničarskim poslom daleko od kuće. Pa i na to valja gledati, da bude kod pivnice blizu vode, jer ako nje nema pivničar kod ruke, svaki mu je posao tegotniji i sporiji. Tko dakle gradi pivnicu na strani a ne kod kuće, neka bar na to pazi, da ima blizu vode.

A da pivnica ne smie biti blizu gnojista ili drugih miesta, gdje se razvijaju kužne izpare, to se razumije samo po sebi, jer bi onekve izpare mogle vinu nahuđiti.

Gradeć vrata za ulaz, valja na to paziti, da budu dosta široka, kako će moći u pivnicu i veliko bačve. Čudnovato je, da se na ovo prvo svojstvo dobre pivnice tako slabo gleda to se malo ne u svih podrumih isto veća posuda mora izvan podruma razstavljati, a u podrumu opet savstavljati, što zadaje troška i neprilike. Ako nije pivnica duboka, tada je nužbiti, da se ne grade skaline ili stubo, već da se zemlja nabije u spust a ne stamo, jer će se ovako posuda u podrum mnogo sjegurnije skladati. Na strmih stubah uvijek se je bojati nesreće.

Gradeć veće pivnice, neka se pazi da se sastavi naert prema tomu, kako će se moći kom u pivnicu jednako voziti u prošu ili se neka položiti zliobovi po kojih će se kom u nju spuštati, da se ne mora u brenah u nju nositi. Ujedno neka se prostori u pivnici tako udese, da se židčinnu ne bude morala jošte jedan put gore nositi. Od tuda samo po sebi sledi, da bi imao biti odozgo prostor za prošu; pod njom ili razmierno niže prostor za vrenje a izpod ovoga ljetni podrum. Jošte istamo, da bude pivnica prema svojoj zadaći shodno razgrađena. Ako uzmemo u obzir samo glavne česti pivnice, valja da bude u njoj prostor na vrenje i ljetni podrum, da može u onom obaviti svoje burno vrenje, a u ovom da se staro vino uslied previsoke topline ne kvari to da bude u hladu. Prostor za vrenje pravi se obično u gornjem odijelu zdanja jer u njem ostaje vino pr vrijeme za burna i za prvoga tihoga vrenja.

Drugčije je u tom pogledu kod nas u južnih krajevih, gdje dobrotu vina najviše zavisi od prvoga burnoga vrenja.

Mi ćemo dobro učiniti ako i podrum za vrenje uredimo dosta duboko, jer u nas biva burno vrenje u doba, gdje termoter kad što po danu kaže i do 16—18°; za takve toplote u otvorenih kuaeh rado se razvija oeatna kiselina ili cik, koj naša vina toliko često kvari.

Cik se razvija već dotle dotle mošt na konini vrije to se klobuk uzdiže na površinu, gdje se sdrružuje za zrakom, uslied čega se vinovica ili alkohol pretvara u ocat. Ni najbolji pivničar ne će za vrućih dana, u podrumu, što ga je sunce skroz ugrijalo, proizvesti zdrava i stalna vina.

Prvo je pravilo, da ima biti pivnica za vrenje uvijek čista; zato ima biti uređjena, da se vodom lahko čisti i da se sveudilj dobro i lahko prozračuje, a to ne samo sbog ugljično kiseline, koja se za vrenja razvija to je opasna ako se u podrumu snege već i toga radi, da bude podrum uvijek suh.

U pivnici neka ne budu zidovi mokri, te je tim bolja čim je ona čišća i svjetlija. Ljetna pivnica neka bude tako široka, da može u njoj stajati posuda u dva reda, sa svake strane jedan red, a u sredini da ostane jošte toliko prostora, da se može prolaziti, bačve kotrljati i jošte razni potrebiti posao obavljati.

I među bačvami te stienom neka bude toliko prostor, da se može sa svake strane posuda uvijek razgledati ne bi li se možda što pokvarilo ili je što god crv prejto to treba štuat odmah popraviti, da ne bude i veće.

Glede položaja najbolje je da leži prema sjeveru i da se ne upire tjemonom o južne zidove kuće. Jer kad se ugriju, biti će kao peć to će s njih u podrum više topline širiti nego li na ikoj drugi način.

Oni su podrumi najbolji, kojim je svod gradjen od kamena i opeke.

Glavna je star kod podruma, da što manje najj djeluju vanjske zračne promjene t. j. da ne dopire unj potres promjena topline. Ako dopre za vrenja u podrum zima, prestati će mlado vino vreti, a ako dospje topal vjetar, uzdići će u bačvah staro vino to ga uzmutiti. Oit tuda onaj pojav, de se često ljeti čista jur vina pomute a po vremenu se sama od sebe očiste.

Od potresivanja očuvao bi se podrum najlago da se sagradi daleko od ceste. Nu tomu opet paži, što bi bilo nezdgodno iz ruke odvažati vino. Svakako bi se imalo bar na to paziti, da ne bude podrum zbilja podrumom i. j. da ne bude pod drumom ili cestom. Od promjene vremena očuvati će se osobito, ako bude što dublji, jer čim dublji tim je više odlačen od vanjskih promjena. Čim dublja pivnica, tim vino mirnije!

I ljetna pivnica neka je, koliko je moguće, suha i čista.

To će se postići ako se za zidanje uzme što tvrdji kamen; pod pako neka se posipava dobelim pjeskom a u molerih krajevih kremeninom ali dosta na dobelo to svagdje, a osobito izpod gantora, na kojih posuda leži, da se ni taj ne sakuplja vlaga i pliesan.

Posipavajuć ovako tlo pjeskom, utvrditi će ono po vremenu sasvim. Manje vriedi pod od opeke (cigla) jer se rado skrši i smoti to zumače pa se ovakva pada i pliesan rado hvata ako se dobro i često ne čisti, što je puno neprilicho.

U obće je pliesan najveće zlo u podrumu, za to joj volja put zakrčivati, koliko se sama može. A da ne bude pivnica vlažna, valja da joj se podlože cijevi i načina školje za propuh. Istina je, da ovako dolazi toplina iz vana u podrum, da se za žega i pripoke ovaki otvor začepi.

Pliesan se najbolje tamani ako se češće zažiže na podu podruma sumpor, jer sumporna para, što se za goronja razvija, ubija svako gljivicu. I odlov za izpuštanje vode, kojom se je posuda prala, silno je u podrumu potrebit.

(Gosp. L.)

Različite viesti.

Dobrotvornost. Priobćujemo nadalje dobrovoljno-prinosne članovah bratvoštine »Svete Obitelji« i njezinih dobrotvornikah, da se dosteklo svo vedemu pomnjanju svećenika u tršćanskoj biskupiji: Zupljani iz Trušćah f. 8, Katinoro f. 2, Plenu f. 10.30 Repontahora f. 7, Beršča f. 7, članovi po g. Iv. Bersendi f. 20, Marija T. f. 100, vjerni dekanata krkavskoga 28.70, kršćanskoga f. 2, koparskoga f. 14.40, vjerni iz Općino f. 20, Gročane f. 2, Lovrana f. 10.50, Veprnica f. 22.50, Kuboda f. 4, Uršula Facchin f. 1, Jonja Pippenahach f. 1, vjerni iz S. Ivanca f. 4.96, Pazina f. 5.63, Bazovice f. 2.50, M. T. K. f. 50, N. N. f. 50, Zupljani iz Tomaja f. 14, Storbah, f. 3.10, g. I. Zupan f. 1, g. I. Teran f. 3, članovi po g. Berdjustu f. 3.50, vjerni iz Rojana f. 4.50, Dutovljah f. 9.50, Skopa f. 10, Grosela f. 4, g. B. Bronce f. 5.50, g. svećenstvo dekanata opriljanškoga f. 29.50, vjerni istoga dekanata f. 31.24, članovi po g. G. Tempesta f. 3, g. B. V. f. 5, M. V. S. f. 2.32, S. G. S. pl. N. iz Gradca za članove f. 15, g. N. N. po g. O. Anciceto f. 30.

Njegovo Veličanstvo naš car i kralj podijelio je 100 for. za Puden-sku crkvu. Duhovni pastir sa proferenim mu pukom izriče najtoplju zahvalnost dobromu vladaru te moll Pravišnjega, da uzdrži još mnogo godinah prejnoga Vladara u najboljom zdravlju na korist povjerenih mu narodah. Karkavac 21 listopada 1881.

Jakov Ladavac, župnik. Iz **Veprnica** pšu nam dne 29. pr. mj. Danas bio ovdje izbor novoga glavara. Izabran je skoro jednoglasno vrli poštenjak Anton Hlanuda Frankovic. Tomu se izboru raduju sva obćina; jer ako i čovjek bez više nabrahe, bistra je uma, mirno ćudi a sa svom

dušom zauzet za obćinsko dobro. Živilii svijet-ni zastupnici, živio novi glavlar!

Izložba. God. 1882. mjeseca augusta pripravila se u Trstu izložba za austrijski obrti i poljodjelstvo. Na godinu biti će 500 godinah odkad pripada grad Trst austrijskoj prejasnoj kući.

Carova palača u Beču. Buduć je dosadana palača, gdje prebiva naš car i kralj već preko 300 god. stara kani se sada na istom mjestu podići veličanstvenu novu palaču, koja ima stajati više milijunah forinti. Car je već dotleće nacrte za gradnju potvrdio.

Naše stvari. Imali smo što čuti prošlog mjeseca u dvih talijanskih novinah izlažećih u Trstu. Dosada bavile su se ponajviše tršćanskimi i izvanjskimi stvarmi, sadit otvaraju svoje stupe i svakojakim dopisom iz Istre i kvarnerskih otokah. Tuži se dopisnik iz Cresu, jadikuje dopisnik iz Lošinja, da će skoro hrvaština poplaviti ta dva otoka. Čude se, kako se može hrvatski jezik uvadjeti u pučke škole to izlijevaju svoj jeđ na vriednog nadzornika g. Skopljuća tobož da će jim talijanski jezik izlitsnuti iz školah! Što radi pako taj nadzornik? Nastoji, da se bar u kojoj obćini za hrvatsku djecu otvori hrvatske škole, jer inače nemogu djeca u tudjem jeziku napredovati. Da nema tamo Hrvatah, za potovo nebi se zanje njedna pučka škola ustrojila, jedino se boje, da se narod neosvisti. I naš list neprolazi bolja, trun je u oku našim protivnikom. Nerado gledaju, kako se naš list nalazi u svakom zabltnom kraju Istre, ljute se što nisu tako njihove novine razpostrojane pako onda osvajaj nas pred narodom. Nu naš narod poznaje već svoja ptice! Vellit da naš list nje pisau u našem jeziku, dakako da nije, on ju pisau u jeziku, koji je govorom od vedne istarskih stanov-nikah, a naše znanje i ignorantne primj-tbe padnju na vas slobod! Narodu mo; iz ljubavi do toba ti dovklujemo: staj na oprezu i neđaj se zavesti.

Banknot od 100 for. U poslednjem broju javili smo, da su se počele izdavati nove državne patače, a sada probijemo mišim čitatelju, koji imaju slučajno kakvu stotnjicu, da su izišle nove banknote od 100 for. U formitu su mnogo manje od sadašnjih a silno novim banknotam od 10 for. Upozorujemo sve sretno posjetnike da izvole svoje stotnjice promijeniti sa novimi ili jih protis-titi do mjeseca julija 1882.

Promjene u Krškoj (Vejskoj) biskupiji. Plovanija I Dekanija u Krku (Veja), kojim jest poslje smrti P. Č. g. kanonika F. Bozanića upravljaj kancelar biskupski Fran Dr. Volarić, bi povjerenja P. Č. g. kanoniku Antunu Dr. Oriću. Dne 9 t. m. bi unještanje nadpoga sbornoga stuportali plovana u Cresu P. Č. g. Matije Orića. Poslje imenovanja P. Č. g. Ivana Kirina Dr. Bol-marčeca za kanonika stolnoga kaptola u Krku upravlja plovanijom i dekanijom Osorskom M. Č. g. Antun Orić kao nadomjestni kanonik, na njegovo mjesto kao upravitelj podžupo u Unjah bi premješten M. Č. g. Juraj Čubrančić dosadani upravitelj podžupe sv. Jakov, a s kjojom potonjom podžupom upravlja M. Č. g. Petar Bežović. Pomoćni svećenik kod Krškoga stolnoga kaptola Č. g. Josip Zic otišao jest kao duhovni pomoćnik u Bašku, dočim drugi pomoćni svećenik kod istoga kaptola Č. g. Antun Andričić, svomu mjestu kao kapelan biskupski. Stupio jest u sjeme-nište u Gorici kao bogoslovac prva godine g. Jakov Dmičić.

Preskup Magjar. »Maritza« pripovleda da su nedavno grčki razbojnici ulovili u blizini grada Berru (Macedonija) nekoga magjarskoga putnika, to traže za nje odku-pninu od 120.000 forinti, ili da se pusti na slobodu njihov vođa Niko, koga su Turci ubavtili bliz. Inače velc, da de spomenutoga Magjara živa mučiti i ubiti.

Povreda častnikova — konja. U Monakovu bio je odsudjen nečastno vojnku na tri dana teškoga zatvora i to zato, što je opsovao častničkog konja, rekav mu »prokleta mrcino.« Odsuda glasila je: radi nepristojna vladanja proti častnikomu konju.

Nagrob cara Aleksandra II ruskoga, stavila je četa carevih strielaca dvie slike svetacnih i to: Aleksandra klevskoga i čudotvorca Nikole. Slike ove mlazne se u umjetno izvedenoj škircinji ob srebra. Prednja strana škircinje providjena je okvirom, koji je sa emalji bogato urešen. Zudoja strana imade plöćicu s napisom: »Svomu nezaboravnomu zapovjedniku od 1856 carski strielci I. listopada 1881.

Uroti proti životu kralja Humberta. Pronesli su se nedavno glasovi ob uroti, koja da je napretna proti talijanskim kralju Humbertu. Uvratilice i čovjeka, koji je sam priznao, da su u njegovoj rucl sve niti te tobožnje urote. Bijaše to neki Antonio Renzi, negdanji častnik Garibaldijev. Nu dokora dodje na vidjelo, da je Antonio Renzi, blviš korektorom u nekoj tiskarni, izgubio to mjesto, te htio si na kakovogod način steći novac. Čudno je samo, da znanju Renziovu namjeru, drža ga u izražnom zatvoru.

Antisemitizam u Njemačkoj. 18. o. mj. u Nj. nečto navališe u je Berlinu do 2000 ljudi na tiskarne, u kojih se tiskaju novine žilovskoga smjela. Loznika za jerič bijaše: »Dole sa židovi.« Navališe na tiskarnu Tribüne i »Berliner Tagblatt«, a gdje ih je napokon razagnala policija.

*) Poleg zadnjega popisa pučanstva politički Kotar paznički ima 31.457 Hrvatah, 307 Slovincanah, i 6312 Talijanah. Mora dođude vladati abnormalno stanje, kad se kod uređa obćine, koja sastoji iz ogromno većine Hrvatah, neće da razumije hrvatski.

(Opakha uređ.)

Geografski kongres. U septembru obdržavan je u Melcinu medju narodni geografski kongres. Kod otvaranja brijahu prisutni kralj i kraljica talijanska. Prvi držao je govor g. Lesseps, poslije njega knez Teano u imeu talijanskoga geografskoga društva. Gradski sidak pozdravio je kralja te učestni kongresa i zahvalio im se, što su došli. Hrvatsku je zastupao na kongresu g. prof. Ljubici.

Ugarska gornja kuća sastoji u sadanjog sjedibci od 713 članovah. Bud. Corrc. donosi izkaz istih, po kojim su u gornju kuću pozvani: 2 nadvojvode, 6 nadbiskupah, 29 diecezanjskih biskupah, 23 naslovna biskupa, 2 arcipata i prepošta, 40 stigosnošah, 3 ministra, 56 ugarskih i 8 hrvatskih velikih županah, riečki gubernator, 2 vladajuća i 16 nevladajućih knezovah, 360 grofovah, 190 barunah i 5 sedmigradskih regalstah.

U kojim se zemljah najdulje živi. Iz jednog sastavka o tom predmetu, što ga je onomad u "Revue scientifique" objavio francuzki učenjak de Solaville, vidimo sljedeće podatke: U najnovije vrijeme nije bilo nigdje toliko primjerah dugoga življenja koliko u Švedskoj, Norveškoj, Englezkoj Irskoj i Škotskoj. U prošlom stoljeću bilo su u Rusiji. po službenim podatcima, 1833 osoba, koje su navršile 120 godinah. — I u Ugarskoj nisu takovi slučajevi vrlo riedki. — U Njemačkoj imade mnogo starijah, ali malo im doživje vaeardno velika starost. — U Holandiji imade vrlo riedko stogodišnjih starijah. — Čini se da je grčko podnebje prijašnjemu življenju. U Egiptu i Indiji imado dosta mnogo stogodišnjih starijah, naročito medju Bramanah i pustinja. — U Italiji i Španjolsko doživje malo ljudi vrlo veliku starost, u Francezkoj usuprot stogodišnji stariji nisu riedki. — O ukupnog broja godinica umirućih starijah, koji su prokoracili 90 godina života, pripadaju do sada poprieklo 9,73 postotica englezkoj, 7,39 švedskoj, 6,58 francezkoj, 6,07 holjjskoj, 6 Švicarskoj, 4,47 holandezkoj, 3,76 talijanskoj, 3,42 bavarskoj, 3,06 pruskoj i 2,81 austrijskoj narodnosti. — O.1 šesdeset godinah po prilici, veli de Solaville, znatno je pao broj stogodišnjih starijah, ali zato je prosječno trajanje života narasto, tako, da napokon u tom pogledu ipak bolje stojimo, nego naši roditelji, odnosno djedovi.

Statistika ljudstva. Statistika dokazuje, da samo jedna četvrtina od svih u svietu živućih ljudi jesu samostalni radnici, nime koji skrbe i zasluzuju; druga četvrtina ljudi ih jesu pomoćni nesamostalni radnici, a ostala polovica ljudi neradi niti nezasluzujušta, već se daju uzdržavati, u ova polovica spadaju nekija djeca, koja se ohranjuju u nam u njihov buduć rad, zatim starci i starije, koje se održavaju iz zahvalnosti, a napokon svi oni, koji neke da rade, koji nemogu raditi i koji da i hoće, nemogu raditi dobiti; potonji su u najmanjom postotku koji su neradne polovice. — Blizu jednu četvrtinu žiteljstva sastoji se iz ljeca izpod 10 godina; je ina petina pako žiteljstva iz osoba od 10—20 godinah doba svoje. Na 100 ženskih porodah dolazi 104—108 mužićih; nu ovaj višak mužićo djeca gubi se kasnije po ratovih i po mučajnom zvanju mužičaravah u životu, promju ugljom, ne toliku pogibeljnu izvrsenom zvanju ženah, a uopu u mladjućim dobili više mužićo djeca nego li ženske, tako da su mužići ipak u nekkih državah i kod nekkih narovah žene u neznatnoj većini. — U Italiji i Njemačkoj dolazi na svaku ženu 4 djeca, u Francezkoj svako dvoje. Narod, koji manje djeca rađa, živi bolje, može više trošiti, živi tako rekavati za sadašnjost, dočim narod sa mnogo djece živa, za svoju budućnost i za bolju budućnost svoje djece. Neznatno, u koji će nas razrloj uvrtitli naš pučki popis.

Pozor. U gradu Patras u Grčkoj gradi se sada luka (porad). Dužnost nam je, da upozorimo sve one, koji bi možda htjeli tamo ići, neka toga nečine, jer pred nekoliko vremena bilo je nekoliko naših ljudi tamo namamljeno na radnju a od njih je sada polovica u holnici. Tamo vlada strašna groznica.

Ugarski proračun za god. 1882. U zastupničkoj kući ngarsko-hrvatskoga parlamenta predložio je ovih danah ministar financijah prof Szapary državni proračun. Bilanca je sljedeća: Redoviti izdatci 292,757,137 for. (medju timi preliminarni je potreba nutrnje uprave Hrvatske sa 5,680,618 for.); prelazni izdatci 3,098,827 for.; investicije 29,265,311 for.; vanredni zajednički izdatci 1,989,975 for. Redoviti dohodci 277,993,188 for.; prelazni dohodci 23,447,188 for. Ukupni izdatci iznosio dakle 327,111,370 for.; a ukupni dohodci 301,448,728 for. Po tom ukazuje se manjk od 25,662,642 for. Naprema predludicoj godini ukupni izdatci u god. 1882 veći su za 27,066,100 for., a ukupni dohodci za 25,046,974 forintih.

Gušter u želudcu. Jedan češki liečnik prijavi je sljedeći, svakako riedki slučaj: Židar E. patio je duže vremena od čudnovate boli u želudcu, nije imao nikakove volje na jelo, u želudcu ga je svo nešto tihljivo, grizlo, čak i žderalo kako reče; često je osjećao, da mu se u želudcu nešto sve-

mije. Liečniku pripovjedno je, da je o duhovih ove godine prvi put osjetio znakova te žoludcane bolesti i to u vrijeme, kada je više puta plo iz rieko vođu — bez čaka. Paflo je najviše poslije jela, dočim bi bolest prestala uvjeti, kada bi se napio mlieka. Liečnik dade mu liek da povratl. Poslje 3/4, nre stado povratiti, te na strah i rudost svoju opazi, da je izbacio guštera, dugackog 7 cent. Gušter ljese prevučan sivo bielim sluzom, te je živio samo dva do tri minuta. Od toga vremena ima židar posve zdrav želudac.

Knjževne vesti.

Matice Hrvatska dotisnala je svoj izvještaj za god. 1880. i danas ga je stala razširiti putem gg. druženih povjerenika svojim vanjskim članovom, a zagrebački članovi ga mogu dobiti u sveučilišnoj knjižari Franjs Zupana (Albrecht i Fiedler). — Razšaljujuć Matice svojim članovom izvještaj za god. 1880., pozvala je ujedno i svoje povjerenike, da saberu prinose članova (od utemeljitelja dva obroka po 5 for., a od prinositelja 3 for.) za tekuću god. 1881., a ovim poziva i članove, da svoje ovogodišnje prinose što prije dostave uključivju druženomu povjereniku, gdje ga ima, jer će putem istoga u svoje vrijeme i svi članovi (javili se oni i platili svoj priinos pri njemu ili ne) onoga kotara i sobi pripadajuć Matičino knjigo za god. 1881 dobiti, a gdje nema povjerenika, to neka se prinosi šalju neposredno druženomu blagajniku g. Ivanu Kostromiču u Zagrebu. — Od zagrebačkih članova utemeljitelj ubrači će prinose kao i deseto uz blagajnikova namiru druženivi podivornik, a zagrebački članovi prinositli umolvavaju se najučitljivju, da sami svoj priinos dostave druženomu blagajniku (sveučilištna sgrada, prvi kat.), a namiru vriu uplaćena prinosa neka saduvaju, jer samo pošto se izlakuju ovom namiru dočim je i svoje vrijeme sobi pripadajuće knjigo za god. 1881 podili. — Da bude što bolji red u Matičino i što lepši sporuzumak med druženomu i njegovimi članovi, to se umolvavaju što usrdnije i sg. druženivi članovi i povjerenici, da se tečno drže ustanova druženih pravila i druženoga poslovanika, koje oboje je prihličeno u izvještaju za god. 1880. od str. 94—101., a može je svatko na zahtjev besplatno od Matice i napolje otiskano dobiti. Tko se ovih ustanova nebudie držao, pa uzbude nu kakova krivica, krivac će si biti sam, i uprava Matice odbija već sad za takvo slučajve svaku odgovornost. — Svo ostalo u kolleko se tiče druživa i druženih litošnih knjiga, javiti će se u svojo vrijeme putem istih domadli novina, putem kojih se i je deseto o druženomu radu članove obavješćivalo. U Zagrebu 20. Oktobra 1881.

Uprava Matice Hrvatske. Resultat gospodarstvenog poslovanja Matice za god. 1880 može se dake u kratko svešt: tiskano je oslom knjigah, iznašajućih 1257, štampanih arakah i med njimi najno izdatje Vrazovih izabranih pjesamah sa 317, araka i 37.000 listakih. Velik trošak za ove knjige iznašajuć 46.635 for. 5 vč. Izplaćen je iz godišnjega dohodka, a glavniea je pomnozana u smislu pravila sa 4.230 for. umišlo gotovine od druženih zakladnikah, dotično o državni papirih poprieko sa preko 5.000 for. obradne austrijske rente, i još je preostalo uz glavniei višak od 995 forintih 73 novčiah i višak od 2.533 forinta 17 novčiah za potrošak za god. 1881. Knjigah pako raznašaka je Matice med svoje članove ostah u prvi mah prošle godine tečno na broju (4.327) 33,789 listakih, tako da joj je u prvi mah od tiskanih 37.000 listakah ostalo samo 3.211 listakih, a uručena su amo i prodaja i darovi knjigah, koji su do zaključaka ovoga računa uzisljedili, to je Matice prošle upravnog god. 1880 okruglu svotu od 35.000 listakih svojih knjigah mak hrvatski svet razširil. — Kako je iz navedenih brojevah vidjeti, Matice je i prošle godine znatno u svemju napredovala, te nadovezujuć na ono što se je prošle godine reklo, Matice Hrvatskaje ovo u četiri godine uprave sačinjega uprvajućega odbora izdala u 492 štampana arka na broju 29 knjigah i razdičila je iste u 95.000 listakah med svoje članove, a uručena sa amo i prodaja i darovi knjigah Matice za ove četiri godine (od g. 1877—1881) do 100.000 listakah med hrvatski narod svojih knjigah razširila, a sama druženomu glavniea, koja je god. 1877 iznašala do 20.000 for. narastu je u ove četiri godine na više nego duplo, dotično na 46.000 for. — Po broju članovah, koji godinice rastu, društvo se samo preporečuje, pak valja da hrvatski narod u Istri mnogobrojno pristupi u to volevažno društvo, koja izdaje ne samo korisne nego i zabavne knjige. Svaki naš svećenik, učitelj, rođoljub jednom rieđu svaki, kojemu je omilno naš blagi jezik, pristupi kao član Matice Hrvatskoj.

LISTNICA.

Pn. gg. B. K. u Krku — S. D. u Pieternici — M. A. u Puntarižu: Primismo i

Br. 1774

Razpis Natječaja.

Za službu šumara občine Kastavske i pridruženih občinah: Berguda, Klane, Lisea, Škalnice i Studene.

Molbenice imaju se podnieti najkasnije dne 30. novembra o. g. občinskomu zastupstvu u Kastvu.

Plaća je 850 for. godišnjih na mjesočne unapredne obroke kod blagajne u Kastvu. Natjecatelj ima dokazati i) da je izučio koj šumarski zavod i izpitom usposobljen za zamostalnu tehničko-gospodarstvenu šumsku upravu, ili će taj izpit položiti najkasnje do kraja junija 1882. 2) da je tjelesno sposoban vršiti šumarsku službu. 3) da je popudno vješt uredovnomu jeziku hrvatskomu. Opaža se, da za veći diel šume obstoji potvrđjena privremena gospodarstvena osnova.

Uprava občine.

Kastav u Istri 20. oktobra 1881. glavar Munic.

OZNAVA.

Buduć sam se ovdje naselio, namjeravam obavljati svoju liečnicku praksu i pripravam sam odazvati se svakiem pozivu. Propisujem u svom stanu od 11—12 sati prije podne.

Siromasnim propisujem besplatno od 3—4 poslije podne.

Trst, rujna 1881.

V. Dr. Grubišić.

liečnik,

Via Lazzarotto Vecchio N. 20., II. p.

Prva Istarska TVORNICA VOSKA

Sinovah Antona Artusi u Rovinju

nagradjena II. darom na izložih u Gradcu vidieć kako sve više raste poraba njezinih vožećah proizvodjah te povećav tvornicu pruža svojim konsumentom cionu i pogodibe uz koje se nije bojai konkurencije. — Nudja svoje proizvode (svieće, duplire, svieće hojzdisane)

- I. vrsti (complimento) po f. 2,2 kilo
II. " " " " " 1,8
III. " " " " " 1,6
Bojndisa ne svieće na ulju " 3.—
Tko odmah plati dobije 3% odbitka (skonto), ili pako na četiri mjeseca bez odbitka.
Roba slahodna od vozarine do vsake željeznice staeja.

Svo navedene vrsti uz cionu tvornice nalno se u zakladah:
u Piranu kod g. A. Casali.
u Pazinu kod g. Mazzarelli & Mizzan.
u Rijeci (Fluma) kod g. A. Gilarli.
Sto se tiče vratnoće mogle bi ju jamači mnogo svjedoke raznih častnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne pohvale različnih novinah Beča i drugih pokrajinah, nego protivni svakom nekoristolnom hiehatanju pripušaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji će iste rahiti, a pliaent će se kad bude naručba pronajdjena, ča odgovara ohećanju; u protivnom slučaju primiti će vlastnici tvornice naručeno proizvode na svoj trošak nu trag ili pako će se platići ciena najzadnje vrsti kao što kod III vrsti.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—31 Oktobra 1881.

Table with columns: Dne, Car. duk. (tešah), Napol., Lire eter., Pril. sre. (broj legio), Dne, Car. duk. (tešah), Napol., Lire eter., Pril. sre. (broj legio)

Pregled trčanskoga tržišća dne 27. Oktobra 1881.

Table with columns: OD for. za. for. int., DO for. za. for. int., and various goods like Vosak primorski, Kafa Portoriko, S. Domingo, Rio polag vrsti, Cukar austriski, Cvietje travo buhačo, etc.

Oglas.

Javljenu našim čitateljem i ostalomu štovanom občinstvu, da smo pomoću Matice Hrvatske dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravitelja ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namljenen Našoj Slogi i Bratovšćini Hrvatskih ljudi u Istri, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravitelstvo „Naše Sloge“.